تاریخ دریافت مقاله: ۹۶/۶/٤
تاریخ پذیرش نهایی: ۹۷/۵/۱

تحلیل محتوای مقالات ۳۰ شماره نخست دو فصلنامه علمی- پژوهشی گلجام

عبداله میرزایی
استادیار گروه فرش دانشگاه هنر اسلامی تبریز
E-mail: a.mirzaei@tabriziau.ac.ir

گلجام
دوفصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی فرش ایران
شماره ۳۳
بهار و تابستان ۱۳۹۷
۱۶۳

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

چکیده

دوفصلنامه علمی- پژوهشی گلجام با هدف معرفی پژوهش‌های علمی انجام شده در حوزه‌های مختلف فرش دستباف ایران از سال ۱۳۸٤ شروع به‌کار نموده است. هدف از این پژوهش تحلیل محتوای ۱۷۹ عنوان مقاله منتشر شده در ۳۰ شماره نخست این مجله است. این پژوهش به لحاظ هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی است که با استفاده از روش تحلیل محتوا و به شیوه کمی به انجام رسیده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند، که در هر شماره این نشریه به طور میانگین ٦/۳۵ مقاله منتشر شده است. ٤۲/٦۹ درصد مقالات دو مؤلفه بوده و ٤۹/٤٦ درصد آنها توسط نویسندگانی با درجه علمی دکتری نوشته شده‌اند. نویسندگان مرد با نگارش ۷۳/٤۲ درصد مقالات نسبت به نویسندگان زن از جایگاه بالاتری برخوردار هستند. نویسندگان زن جایگاهی در بین ٦ نویسنده پرکار دوفصلنامه ندارند. ۵ نفر از ٦ نویسنده پرکار مقالات از اعضای هیأت‌تحریریه هستند. در بین دانشگاه‌ها نیز دانشگاه تربیت‌مدرس، دانشگاه کاشان و دانشگاه شاهد هرکدام به ترتیب با ٤۳، ۳۲ و ۳۱ عنوان مقاله بیشترین سهم را در انتشار مقاله‌های این نشریه عهده‌دار بوده‌اند. از نظر موضوعی نیز ۵۱/۵ درصد مقالات به حوزه طرح و نقش اختصاص یافته است. ٦۵/۷ درصد از مقالات به شیوه کیفی و ۵۷/۳ درصد آنها به شیوه کتابخانه‌ای به انجام رسیده‌اند.

کلیدواژه‌ها: دوفصلنامه گلجام، تحلیل محتوا، فرش دستباف، انجمن علمی فرش.

مقدمه

در عصر حاضر با رشـــد اقتصادهـــای مبتنی بر دانش یا دانش‌محور، اندیشـــمندان حوزه علوم اجتماعی در کنار توجه به شاخص‌های سنتی توسعه جوامع از قبیل تولید ناخالص ملی، درآمد ســـرانه، نرخ تولید انرژی و.... ، دارایی‌های نامشـــهود سازمان‌ها را نیز به عنوان شاخص‌های توســـعه‌یافتگی یک کشور در حوزه‌های مختلف موردتوجه قرار می‌دهند. با توجه به این‌که در دوره کنونی تولید علم در هر زمینه‌ای به‌عنوان ابزاری برای تولید، توزیع و انباشت داده‌ها و اطلاعات علمی در جهت گسترش، شکوفایی و پیشرفت همه‌جانبه در زمینه‌ای خاص اهمیت روزافزونی یافته است، لذا یکی از این دارایی‌های نامشهود و به عبارتی مهم‌ترین آن‌ها، آموزش، اطلاعات و میزان دانایی جوامع مورد مطالعه است.

مجلات و نشـــریات ادواری یکـــی از مهم‌ترین متن‌های عرضه و توزیع آخرین یافته‌های پژوهشگران در حوزه‌هـــای تخصصی مختلف اســـت. با توجه به توزیع گســـترده و جهانـــی نســـخه‌های الکترونیکی نشـــریات علمـــی و دسترســـی آســـان محققان یک حوزه خاص به نتایـــج یافته‌های همـــکاران، امروزه این‌گونه نشـــریات از اهمیت خاصـــی برخوردارند و پژوهشـــگران تلاش دارند تا آخرین یافته‌های علمی خود را در معتبرترین نشـــریات ادواری بین‌المللی به چاپ برســـانند. به‌طوری‌که برخی محققان فرهنگی و اجتماعی میزان تولید و کیفیت نشـــریه های ادواری و نیز میزان اســـتفاده افراد جامعه از این منابع را به‌عنوان یکی از شـــاخص‌های توسعه‌یافتگی علمی و فرهنگی آن جامعه محسوب می‌کنند (ارجمند، ۱۳۸۳: ۸۰).

بـــا توجه به این‌که مجلات علمی به‌عنوان محملی بـــرای نمایه‌کردن آخریـــن اطلاعـــات، اختراعات و اکتشـــافات علمی در کانون توجـــه متخصصان قرار دارند از این‌رو، کسب هویت و جایگاه علمی و مهم‌تر از آن حفظ این جایگاه مســـتلزم ارزیابی و ســـنجش مســـتمر معیارها، اصول و اهداف اولیه پیش‌بینی شده این نشریات اســـت. زیرا ارزیابی دوره‌ای و مبتنی بر روش‌های علمی ســـنجه‌پذیر ابزار مؤثری اســـت که می‌تواند در بهره‌وری هرچه بیشتر از سرمایه‌های مادی و معنوی صرف شـــده مؤثر واقع شـــود. یکی از این روش‌ها ارزیابی و تحلیل محتوای متون علمی منتشر شده در نشریات است که به صورت دوره‌ای بر روی مقالات یک حوزه یا نشـــریه‌ای خاص انجام می‌شود تا میزان انحرافات احتمالی از معیارهای هدف‌گذاری شـــده اولیه را به طور شفاف و در قالب داده‌های کمی سنجه‌پذیر به مسئولین نشان دهد.

بیان مساله

جایگاه برتر فرش دست‌باف ایران در بین فرآورده‌های صادراتـــی غیرنفتی ایـــران و مزیت‌هـــای متعدد این هنر- صنعت ایرانـــی در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعـــی، اقتصادی، تاریخـــی و... در دهه‌های اخیر باعث توجه بیشـــتر مســـئولین اقتصـــادی و فرهنگی کشـــور در حفظ و ارتقای منزلت این فرآورده سنتی و عوامل انســـانی درگیر در تولید و صادرات آن شد. تاسیس رشـــته دانشگاهی فرش دســـت‌باف در دهه هفتاد (۱۳۷۵) و تلاش برای تقویت و توسعه مباحث نظری و جنبه‌های علمی مرتبط با فرش دست‌باف در کنار توجه به مهارت‌های عملی و کارگاهی در همین راستا صورت گرفت. در مراسم جشن دانش‌آموختگی نخســـتین فارغ‌التحصیل مقطع کارشناسی فرش که در مهر ماه سال ۱۳۷۹ در شهر کاشان برگزار شد، جمعی از محققان، مؤلفان و هنرمندان فرش از سراسر کشور بر ضرورت وجود یک نهاد علمی برای سامان دادن به خلاءهای پژوهشی این حوزه تأکید کردند. با پیگیری و مکاتبات مبتنی بر مصوبات این همایش، «کمیسیون انجمن‌های علمی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری

گلجام
دوفصلنامه
علمی - پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۳۳
بهار و تابستان ۱۳۹۷

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

در جلسه ۱۳۸۱/۰۳/۲۲ تاسیس انجمن علمی فرش ایران را به تصویب رساند» (سایت انجمن علمی فرش ایران). پس از چند سال و با سپری شدن نزدیک به یک‌دهه از ورود رسمی رشته فرش در مقطع کارشناسی به دانشگاه در گرایش‌های سه‌گانه «طراحی»، «مرمت و بافت» و «رنگرزی» و سامان گرفتن ساختارهای اولیه آموزشی، کمبود منابع نظری و مباحث استاندارد که با شیوه‌های علمی به انجام رسیده و قابل‌تدریس و ترویج در کلاس‌های آموزشی باشد، به شدت احساس شد. ضرورت انجام پژوهش‌های علمی، روشمند و قابل‌اعتماد که توسط پژوهشگران این رشته و با نظارت اساتید دانشگاهی به انجام رسیده باشد، انجمن علمی فرش ایران را بر آن داشت تا در پی تاسیس فصلنامه‌ای جهت دریافت، ارزیابی و انتشار نتایج آخرین پژوهش‌های انجام شده در این حوزه باشد. چنین اقدامی می‌توانست بخشی از خلاء موجود میان حوزه نظری و عملی دانش فرش‌شناسی ایران را پوشش دهد. این فصلنامه با عنوان «فصلنامه علمی- پژوهشی گلجام» نخستین شماره خود را در زمستان ۱۳۸٤ منتشر ساخت. از این تاریخ و با توسعه رشته دانشگاهی فرش با ایجاد مقاطع تحصیلات تکمیلی و فارغ‌التحصیلی انبوه دانش‌آموختگان، فصلنامه گلجام به‌عنوان فصلنامه برتر سال ۱۳۹۱ کشور در حوزه هنر، توانسته است در بین نشریات علمی و هنری کشور، مرجعیت و تخصص در زمینه انتشار مقالات مرتبط با دانش فرش‌شناسی را از آن خود نماید. این فصلنامه از ابتدا تاکنون سعی داشته است با رعایت اخلاق علمی و اجرای کامل ضوابط نشریات علمی- پژوهشی کشور صرفا به انتشار مقالات معتبر بپردازد. لذا معیارهای دقیق علمی را مبنای پذیرش و یا رد مقالات دریافتی قرار داده است (سایت فصلنامه گلجام). با توجه به این‌که نیل به این جایگاه و حفظ و تداوم چنین پیشرفتی نیازمند ارزیابی‌های دوره‌ای محتوای مقالات چاپ شده در این نشریه و تطبیق مستمر آن با محورهای هدف‌گذاری شده است، از این‌رو پژوهش حاضر درصدد است تا با استفاده از قابلیت‌های شیوه «تحلیل محتوا» وضعیت مقالات منتشر شده در فصلنامه گلجام را براساس محورهایی از قبیل موضوع مقالات، روش تحقیق، جنسیت، سطح تحصیل، رتبه علمی و... نویسندگان مقالات مورد مطالعه قرار دهد.

ضرورت و اهمیت انجام تحقیق

دو فصلنامه علمی- پژوهشی گلجام با هدف ارتقای سطح علمی رشته فرش در کشور توسط انجمن علمی فرش ایران و از سال ۱۳۸٤ منتشر می‌شود. در این مجله نتیجه پژوهش‌ها و تجربه‌های علمی در زمینه فرش و سایر زیراندازها و توسعه دانش در این زمینه به‌ویژه در یکی از موضوعات طرح و نقش، رنگ‌بندی، رنگرزی، بافت، مرمت، مواد اولیه، اقتصاد و بازرگانی، مدیریت، تاریخ و فرهنگ، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی فرش منتشر می‌شود. نوشتارهای پژوهشی، تحلیلی، نقد کتاب‌های علمی- هنری و گزارش‌های علمی- هنری در زمینه فرش و زیراندازها نیز به‌عنوان گزارش علمی به چاپ می‌رسد. با گذشت ۱۲ سال از فعالیت این نشریه ارزیابی تنوع و محتوای فعالیت‌های پژوهشی به منظور یافتن داده‌های علمی و دقیق سنجه‌پذیر برای اتخاذ تصمیمات لازم از طرف مسئولین نشریه ضروری به نظر می‌رسد. شیوه پژوهشی تحلیل محتوا می‌تواند به‌عنوان روشی مناسب برای این منظور به کار گرفته شود. این روش، تصویری دقیق، علمی و عینی از وضعیت موجود ساختاری و محتوایی فصلنامه گلجام را به دست می‌دهد. همچنین این روش نشان‌دهنده گرایش‌های موضوعی مقالات و میزان تطبیق این گرایش‌ها با اهداف اولیه هیأت‌تحریریه نشریه و نیز علاقه‌مندی‌های پژوهشی محققین این حوزه در کنار عیان‌سازی کاستی‌های احتمالی موجود

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

در نشـــریه اســـت. نتایج چنین پژوهشـــی می‌تواند با شـــناخت حوزه‌های مغفول‌مانده از نگاه پژوهشگران، جهت‌گیری، اولویت‌ها و نیازهای پژوهشی آتی مجله را مشـــخص و داده‌های اولیـــه لازم را برای برطرف ســـاختن این کاســـتی‌ها و بهبودِ کیفـــی و علمی این فصلنامه فراهم سازد.

اهداف و سوالات تحقیق

هدف از ایـــن تحقیق، تحلیل محتـــوای کلیه مقالات منتشر شـــده در ۳۰ شماره نخست دوفصلنامه علمی- پژوهشـــی گلجام از ابتدا (۱۳۸٤) تا سال ۱۳۹۵ جهت پاسخ‌گویی به سؤالات اصلی زیر است.

۱- توزیع فراوانی مقالات منتشـــر شـــده در طول سال‌های مورد بررسی چگونه است؟

۲- توزیع فراوانی میزان مشارکت علمی (فردی یا گروهی) در تولید مقالات به چه صورت بوده است؟

۳- تنوع و گرایش موضوعی مقالات مستخرج از طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های دانشجویی چگونه است؟

٤- توزیـــع فراوانی ســـطوح علمی و جنســـیتی نویسندگان در تولید مقالات به چه صورت بوده است؟

۵- پرکارترین نویسندگان چه کسانی هستند؟

٦- گرایش‌هـــای موضوعی مقـــالات دوفصلنامه کدامند و تا چه میزان منطبق با دســـته‌بندی موضوعی هیأت تحریریه دوفصلنامه می‌باشند؟

۷- توزیع فراوانی وابستگی سازمانی تولیدکنندگان مقالات به چه صورت بوده است؟

۸- نوع پژوهش‌ها به لحاظ ماهیت داده‌ها (کمی، کیفی، ترکیبی) به چه صورت بوده است؟

۹- روش جمـــع‌آوری اطلاعات مقالات گلجام به چه صورت بوده است؟

پاسخ به سوالات فوق می‌تواند داده‌های اولیه لازم برای اتخاذ تصمیمات مقتضی بر اساس سیاست‌های دو فصلنامه گلجام را پیش‌روی دســـت‌اندرکاران این نشریه قرار دهد.

مبانی نظری و روش تحقیق

ایـــن پژوهش به‌لحاظ هـــدف از نـــوع پژوهش‌های کاربردی اســـت که با اســـتفاده از قابلیت‌های روش تحقیق تحلیل محتوا به انجام رســـیده اســـت. «روش تحلیل محتوا پژوهشگر را قادر می‌سازد تا به تهیه، بیان و ارزیابی انتقادی از طرح پژوهش، مســـتقل از نتایج آن بپردازد» (ســـاروخانی، ۱۳۸۹: ٤۲). این روش در پی عینیت بخشیدن، کمی کردن و سنجه‌پذیر ساختن داده‌ها از طریق به‌کارگیری مفاهیم عمدتاً کمی است.

از آن‌رو کـــه در این روش، تحلیل محتوای پیام ها در قالـــب عبارت‌های عددی و در نتیجه، اســـتفاده از فنون کمّی اســـت که قابلیت آن را افزایش می‌بخشد، بایـــد داده‌های به‌کار گرفته شـــده در ایـــن روش به صورت کمّی (درصد و شمارش) تبدیل شود. در غیر این‌صورت، تحلیل محتوا نیست (ازکیا، ۱۳۹۳: ۳۹۰).

از ایـــن روش غالبا در شناســـایی، تحلیل و ضبط محتوای منابع چاپی مانند اســـناد یا متون و غیرچاپی مانند برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی استفاده می‌شود. امـــروزه با وجـــود انبوه داده‌هـــای اطلاعاتی و حجم گســـترده آن‌ها در یک حـــوزه مطالعاتی خاص، دیگر امکان اشراف بر همه جنبه‌های متون بر پژوهشگران به سادگی امکان پذیر نیست. به‌طور مثال تعیین محتوای برنامه‌های یک شبکه تلویزیونی خاص یا سرمقاله‌های یک نشریه در طول ســـال بدون استفاده از روش‌های علمی از جمله روش تحلیل محتوا امکان‌پذیر نیست. از طرفی شـــناخت جهت‌گیری و سیاســـت‌های یک رســـانه اعم از دیداری و یا شـــنیداری یـــا متنی برای کنترل، هدایت و بازنگری مستمر محتوای آن‌ها برای مسئولین آن رسانه اهمیت ویژه‌ای یافته است. مسئولین یا مدیران علمی مجلات علمی برای بازنگری دوره‌ای

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

در جهت شـــناخت محتوا و جهت‌گیـــری عناوین و موضوعات مقالات انتشـــار یافتـــه نیازمند به‌کارگیری قابلیت‌های روش تحلیل محتـــوا به‌عنوان یک روش قابـــل اعتماد در جهـــت اهداف خویش هســـتند. از ویژگی‌های شـــاخص روش تحلیل محتوا در دسترس بودن متن داده‌ها بدون دخالت محقق در جهت‌گیری و نتایج نوشتارها است.

در پژوهش حاضر محتوای کلیه مقالات دوفصلنامه علمی- پژوهشـــی گلجام تا کنون (۳۰ شماره) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روش کار به این‌صورت بود که پس از مشـــخص شـــدن جامعه آماری نمونه تحقیق، نخست نسخه‌های منتشر شده دوفصلنامه تهیه و بـــا مراجعه به عنوان و محتـــوای مقالات، اطلاعات لازم بر محور ســـوالات و اهداف پژوهش جمع‌آوری و کدگذاری شـــد. در ادامه نتایج کمی این داده ها در قالب جداول و نمودارهای مربوط اســـتخراج و سپس بـــه جهت تطبیق و قیاس بهتر یافته های کمی با نتایج کیفی، تحلیل های کیفـــی مبتنی بر یافته‌های کمی هر بخش در زیر عنوان مربوطه گزارش شدند.

پیشینه پژوهش

بـــا توجه به اهمیـــت و جایـــگاه تحلیـــل محتوا در دسته‌بندی موضوعی و شناخت نوع مطالب منتشرشده در نشریات تخصصی، تحقیقات متعددی با استفاده از این روش به انجام رسیده اســـت. مانند پژوهش‌های متعددی که در حوزه‌های علوم اجتماعی نظیر تحلیل محتوای کتاب‌های درســـی، برنامه‌های صدا و سیما، متن روزنامه‌ها و مقالات علمی نشـــریات ادواری به انجام رسیده است. از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به، محمدی، حســـنخانی، و امید (۱۳۹۶) با مقاله «تحلیل محتوای مقاله‌های دوفصلنامه تربیت اسلامی»، سلطانی (۱۳۹۳) با مقاله «بررســـی، تحلیـــل و ارزیابی مقالات فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی» و رضایت (۱۳۹٤) با مقاله «تحلیل محتوایی و استنادی مقاله‌های چاپ شـــده در فصلنامه پژوهش در مســـائل تعلیم و تربیت اسلامی» اشاره کرد که نویسندگان این مقالات با استفاده از قابلیت‌های روش تحلیل محتوا به بررسی و ارزیابی شکلی و محتوایی مقالات مجلات یاد شده پرداخته‌انـــد. در حوزه مطالعات فرش دســـت‌باف نیز می‌توان به پژوهش حریری و عابدی (۱۳۹۲) اشـــاره کرد. این نویسندگان در مقاله‌ای با موضوع پژوهش و نگارش در صنعت فرش: رویکرد علم‌سنجی با تأکید بر ســـهم ایران، به تحلیل عملکرد پژوهش و نگارش در زمینه فرش در بین مقالات نمایه شـــده در سایت Science Direct پرداختند. اینان با تحلیل ٦۳۵ عنوان مقاله نشان دادند ایران با داشتن ۱۰ عنوان مقاله علمی در این سایت در رتبه ۱۵ در بین کشورهای تولیدکننده مقالات علمـــی در زمینه فرش قـــرار دارد. رتبه‌های نخست این فهرست متعلق به امریکا، انگلیس، آلمان، ایتالیا و چین می‌باشند.

شناسنامه دوفصلنامه گلجام[1]

نام مجله: علمی- پژوهشی گلجام

دوره انتشار: دوفصلنامه

صاحب امتیاز: انجمن علمی فرش ایران

مدیر مسئول: دکتر محمدتقی آشوری

سردبیر: دکتر حبیب‌اله آیت‌اللهی

اســـامی کنونی هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا) و تعلق سازمانی آن‌ها[2]

دکتر محمدتقی آشـــوری «استاد دانشگاه هنر»، دکتر حبیب‌اله آیت‌اللهی «دانشـــیار دانشـــگاه شاهد»، استاد رضا اله‌داد «مدرس دانشگاه و کارشناس فرش»، دکتر ســـیدجلال‌الدین بصام «دانشیار موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی جهاد کشـــاورزی»، دکتر رقیه بهزادی «دانشـــیار بازنشسته پژوهشـــگاه علوم انسانی و مطالعـــات فرهنگی»، دکتر ســـیروس پرهام «محقق فرش و صاحب تألیف»، دکتر امیرحسین چیت‌سازیان

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

«دانشیار دانشکده هنر و معماری هنر دانشگاه کاشان»، استاد مهدی حسینی «استاد دانشگاه هنر»، دکتر حسن خاتمی «استادیار دانشکده معماری و هنر دانشگاه کاشان»، دکتر ابوالقاسم دادور «استاد گروه پژوهش هنر دانشگاه الزهرا»، دکتر مجید صباغ کرمانی «دانشیار دانشگاه تربیت‌مدرس»، استاد محمدرضا عابد «مدرس دانشگاه و کارشناس فرش»، دکتر مجید منتظر «استاد دانشگاه صنعتی امیرکبیر»، دکتر محسن نیازی «استاد دانشگاه کاشان»

مدیر داخلی: دکتر مهدی کشاورزافشار
مدیر اجرایی: آقای حجت‌اله رشادی
مدیر سایت: آقای سیدمحمدمهدی میرزاامینی
نشانی وب‌سایت: www.goljaam.icsa.ir
مجوز وزارت علوم: ۳/۲۹۱۰/۱۳۵۸ مورخ ۸۳/۲/۱۷.

یافته‌های پژوهش

از تحلیل محتوای مقالات ۳۰ شماره از دوفصلنامه علمی- پژوهشی گلجام با محوریت سؤالات و اهداف طرح شده پژوهش نتایج زیر حاصل شد.

۱- توزیع فراوانی مقالات منتشر شده در طول سال‌های مورد بررسی چگونه است؟

با بررسی تاریخچه انتشار ۳۰ شماره از دوفصلنامه علمی- پژوهشی گلجام بین سال‌های ۱۳۸٤ تا ۱۳۹۵ مشخص شد دوفصلنامه گلجام در شش سال اول انتشار خود و تا شماره ۲۰ (۱۳۹۰) به صورت فصلنامه منتشر می‌شده است و از شماره ۲۱ (۱۳۹۱) انتشار نشریه از حالت فصلنامه به دوفصلنامه تغییر یافته است[۳]. همچنین در دوره انتشار نشریه به صورت فصلنامه شماره‌های ٤ و ۵ (۱۳۸۵) و شماره‌های ٦ و ۷ (۱۳۸٦) مجله با یکدیگر ادغام شده و در یک شماره منتشر شده‌اند. (جدول شماره۱). از طرفی بررسی تاریخ انتشار تقویمی و به‌روز شماره های اخیر نشریه با تاریخ درج شده روی جلد آنها نشان داد، زمان انتشار نشریه حدود یک سال از تاریخ تقویمی، عقب است. به‌طور مثال شماره ۳۱ نشریه که همزمان با ویرایش و انجام اصلاحات نهایی پژوهش حاضر (خرداد ۱۳۹۷) به چاپ رسید، تاریخ بهار و تابستان ۱۳۹٦ را بر روی جلد خود دارد.

در راستای پی‌بردن به دلایل، عدم انتشار منظم و به روز شمارگان نشریه و ادغام برخی شماره‌های آن با یکدیگر مصاحبه‌ها و استعلام‌هایی از مدیران مسئول و اجرایی نشریه گلجام صورت گرفت. برآیند اظهارات این مسئولان (دکتر آشوری مدیر مسئول، دکتر کشاورزافشار مدیر داخلی، آقای رشادی مدیر اجرایی) نشان داد دو عامل زیر در بروز این تغییرات نقش اصلی را داشته‌اند.

الف- تخصصی بودن گستره مطالعاتی نشریه و محدود شدن آن به حوزه فرش دست‌باف باعث محدودیت کمی مقالات رسیده شده است. از طرفی لزوم چاپ مقالاتی با کیفیت پژوهشی مطلوب باعث طولانی شدن فرآیند ارزیابی و پذیرش مقالات شده و تأخیر در آماده‌سازی و چاپ منظم شماره‌های نشریه را موجب شده است.[٤]

ب- مشکلات حوزه نشر به‌ویژه محدودیت در تأمین مالی هزینه های چاپ، دیگر عامل عمده تأخیر در انتشار منظم فصلنامه و تبدیل آن به دوفصلنامه بوده است.

در مدت ۱۲ سال انتشار این مجله در قالب فصلنامه و دوفصلنامه در مجموع تعداد ۱۷۹ مقاله در ۳۰ شماره (۲۸ مجلد) آن به چاپ رسیده است که میانگین سهم هر شماره ٦/۳۹ مقاله بوده است. این تعداد مقاله از بین ٤۳۰ مقاله ارسال شده، ارزیابی و انتخاب شده‌اند که نشان می‌دهد به‌طور میانگین ٤۱/٦۲ درصد مقالات رسیده، پس از ارزیابی و اعمال مراحل داوری مورد پذیرش واقع شده‌اند.

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

جدول ۱. توزیع‌فراوانی مقالات منتشر شده در طول سال‌های مورد بررسی، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

سال	شماره‌های مجله	مجموع تعداد مقالات	درصد
۱۳۸٤	۱	۵	۲/۷۹
۱۳۸۵	۲ –۳– (٤و۵)	۱۷	۹/٤۹
۱۳۸٦	(٦ و۷) –۸	۱٦	۸/۹۳
۱۳۸۷	۹ –۱۰– ۱۱	۲۲	۱۲/۲۹
۱۳۸۸	۱۲ –۱۳– ۱٤	۲۱	۱۱/۷۳
۱۳۸۹	۱۵ –۱٦– ۱۷	۲۰	۱۱/۱۷
۱۳۹۰	۱۸ –۱۹– ۲۰	۱۸	۱۰/۰۵
۱۳۹۱	۲۱– ۲۲	۱۲	٦/۷۰
۱۳۹۲	۲۳– ۲٤	۱۲	٦/۷۰
۱۳۹۳	۲۵– ۲٦	۱۲	٦/۷۰
۱۳۹٤	۲۷– ۲۸	۱۲	٦/۱۰
۱۳۹۵	۲۹– ۳۰	۱۲	٦/۷۰
مجموع	۳۰ شماره	۱۷۹ مقاله	۱۰۰ درصد

همان‌طور که داده‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهند، بیشترین تعداد مقالات (۲۲عنوان) در سال ۱۳۸۷ و کمترین میزان مقالات در شماره نخست دوفصلنامه در سال ۱۳۸٤ (۵ عنوان) بوده است. با دقت در داده‌های این جدول مشخص می‌شود که استاندارد شش عنوان مقاله برای هر شماره –که در سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی وابسته به وزارت علوم قید شده است (۱۳۹۰)– به‌جز در شماره نخست و شماره های تجمیعی (٤ و۵) و (٦ و۷) برای بقیه شماره ها رعایت شده است.

۲– توزیع فراوانی میزان مشارکت علمی (فردی یا گروهی) در تولید مقالات به چه صورت بوده است؟

امروزه پژوهش‌های مشارکتی به‌علت استفاده از تخصص و توانمندی پژوهشگران مختلف در زمینه‌ای خاص از جایگاه خاصی به‌ویژه در انجام تحقیقات بین‌رشته ای برخوردار هستند. بررسی نحوه محاسبه سهم امتیازات پدیدآورندگان فعالیت‌های پژوهشی مشترک که در «شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه ارتقای اعضا هیأت علمی» به دانشگاه‌ها (مصوب ۱۳۹۵/۰۸/۰۸) ابلاغ شده است، نشان می‌دهد که پژوهش‌های مشارکتی نسبت به پژوهش‌های فردی و مستقل، در مجموع از امتیاز بیشتری برخوردار هستند. این امر اولویت داشتن پژوهش‌های مشارکتی را در بین سیاست‌گذاران نشان می‌دهد. بررسی توزیع فراوانی میزان مشارکت علمی در نگارش مقالات دوفصلنامه گلجام نشان می‌دهد، تمایل پژوهشگران به انجام پژوهش‌های دونفره با ٤۲/٦۹ بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است. پژوهش‌های پنج نفره نیز با ۲/۲٤ کمترین میزان مشارکت در نگارش مقالات را به خود اختصاص داده است. نکته قابل‌توجه در

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

داده‌های جدول شماره۲ روند رو به رشد پژوهش‌های مشـــارکتی در سال‌های اخیر است که علت آن را باید در راه‌انـــدازی تحصیلات تکمیلی فـــرش در مقاطع کارشناسی‌ارشـــد و انجام پژوهش‌های دانشجویی در قالب پایان‌نامه و یا رســـاله‌های دکتری جســـتجو کرد که با هدایت تیم راهنمای پژوهش منجر به اســـتخراج مقالات پژوهشی و انتشار آن در نشریات علمی حوزه هنر از جمله دوفصلنامه گلجام می‌شـــود (در جدول شـــماره ۳ به‌طور تفصیلی به این مورد پرداخت شده است).

جدول ۲. توزیع فراوانی میزان مشارکت علمی (فردی یا گروهی) در تولید مقالات، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

تعداد نویسندگان / سال نشر	تک نویسنده	دو نویسنده	سه نویسنده	چهار نویسنده	پنج نویسنده
۱۳۸٤	۱	٤	۰	۰	۰
۱۳۸۵	۹	۸	۰	۰	۰
۱۳۸٦	۳	٦	۵	۲	۰
۱۳۸۷	۹	۹	۳	۱	۰
۱۳۸۸	۵	۱۱	٤	۱	۰
۱۳۸۹	۱	۷	۱۱	۱	۰
۱۳۹۰	۷	۷	۱	۲	۱
۱۳۹۱	۲	٦	۱	۱	۱
۱۳۹۲	۳	۳	۳	۲	۱
۱۳۹۳	۲	۵	۵	۰	۰
۱۳۹٤	۵	۲	۲	۳	۰
۱۳۹۵	۱	۸	۱	۱	۱
تعداد	٤۸	۷٦	۳۵	۱٤	٤
درصد	۲٦/۹٦	٤۲/٦۹	۱۹/٦٦	۷/۸۲	۲/۲٤

۳- تنوع و گرایش موضوعی مقالات مستخرج از طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های دانشجویی چگونه است؟

امروزه طرح‌های تحقیقاتی متعددی با هدف توسعه دانش فرش در حوزه‌های مختلف آن توسط نهادها و ســـازمان‌های مرتبط و نیز دانشگاه‌هایی که رشته‌ها و تخصص‌های مربوط به بخش‌های مختلف تولید فرش را در خود دارند، به انجام می‌رسد. همچنین دانشگاه‌های مجری تخصص‌ها و دانش‌های میان‌رشته‌ای مرتبط با فرش دست‌باف نیز پژوهایی را در قالب پایان‌نامه‌های دانشـــجویی در مقطع کارشناسی‌ارشـــد و رساله‌های دکتری به انجام می‌رســـانند. در این بخش با بررســـی مقالات ۳۰ شـــماره نشریه گلجام تلاش شده است تا میزان فراوانی مقالات مستخرج از طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های دانشگاهی به تفکیک مراکز حامی این پژوهش‌ها بررســـی و حوزه موضوعی این پژوهش‌ها نیز مشخص شود.

بررســـی ها نشان داد براساس گزارش نویسندگان

دوفصلنامه
علمی - پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۳۳
بهار و تابستان ۱۳۹۷

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

مقـــالات تعداد ۳۶ مقاله از مجمـــوع ۱۷۹ مقاله چاپ شـــده در ۳۰ شماره نخســـت گلجام مستخرج از یک طرح پژوهشـــی و یـــا پایان‌نامه دانشـــجویی بوده‌اند. جدول شماره ۳ سهم هر یک از سازمان‌های حامی در انجام طرح‌هـــای تحقیقاتی و یا پایان‌نامه‌های منجر به استخراج و چاپ مقاله در نشریه گلجام را به تفکیک شماره و سال چاپ مقاله نشان می‌دهد.

طبق اطلاعات جدول شماره ۳، مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌های کارشناسی‌ارشـــد با ۱۷ عنوان و ۴۷/۲ درصد بیشترین فراوانی را در بین این گروه از مقالات بـــه خود اختصاص داده‌اند. با توجه به اشـــتغال جمع قابل‌توجهـــی از دانشـــجویان در گرایش‌های مختلف رشته فرش دست‌باف در دانشـــگاه‌ها (طراحی، مواد اولیـــه و رنگـــرزی، مدیریت، پژوهـــش در فرش) و تدویـــن پروژه‌های نهایی در قالب پایان‌نامه، این نتایج قابل‌توجیه می‌باشند.

جدول شماره ۳. ارزیابی وضعیت مقالات مستخرج از طرح های تحقیقاتی، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

شماره و سال نشریه	طرح‌های دانشگاهی	مرکز ملی فرش	پایان‌نامه	
				مقطع دکتری
۲ (۱۳۸٤)		۲		
۸ (۱۳۸٦)		۱		
۹ (۱۳۸۷)				۱
۱۱ (۱۳۸۷)			۱	
۱۳ (۱۳۸۸)			۱	
۱۵ (۱۳۸۹)	۱			
۱٦ (۱۳۸۹)			۱	
۱۷ (۱۳۸۹)				۱
۱۸ (۱۳۹۰)	۱			
۱۹ (۱۳۹۰)			۱	
۲۰ (۱۳۹۰)		۱	۱	
۲۱ (۱۳۹۱)			۲	۱
۲۲ (۱۳۹۱)		۱	۱	
۲۳ (۱۳۹۲)	۱		۱	
۲۵ (۱۳۹۳)	۱		۱	
۲٦ (۱۳۹۳)	۱	۱	۲	
۲۷ (۱۳۹٤)			۲	
۲۸ (۱۳۹٤)			۲	۲
۲۹ (۱۳۹۵)	۱		۱	۱
۳۰ (۱۳۹۵)		۱		
جمع	٦	۷	۱۷	٦

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

نگاهی به روند پذیرش و چاپ مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌های دانشجویی طبق جدول شماره ۳ نشان می‌دهد این روند در سال‌های اخیر از رشد بیشتری برخوردار شده است. به‌ویژه از سال ۱۳۹۱ که مصادف با فارغ‌التحصیلی دوره‌های نخست دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد بوده است تا کنون این روند همواره روند افزایشی مستمری داشته که تأییدکننده نقش دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی‌ارشد فرش در افزایش مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌های دانشجویی است.

همچنین یافته‌های این بخش نشان دادند که دانشگاه هنر اسلامی تبریز در میان دانشگاه‌های مجری دوره کارشناسی‌ارشد در گرایش‌های سه‌گانه مدیریت، مواد اولیه و رنگرزی، طراحی فرش با ٤ عنوان مقاله جایگاه نخست وابستگی سازمانی نویسندگان مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌های کارشناسی‌ارشد را به خود اختصاص داده است.

در ادامه این بخش به بررسی گرایش موضوعی مقالات چاپ شده مستخرج از طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های دانشجویی پرداخته شده است. با استخراج و تحلیل این اطلاعات می‌توان تا اندازه‌ای با علاقه‌مندی‌های پژوهشی و حوزه‌های مطالعاتی محققین حوزه فرش آشنا شده و در جهت هدایت و جهت‌دهی مطلوب به این‌گونه پژوهش‌ها اقدام نمود. طبق اطلاعات جدول شماره ٤ و در مجموع موضوعات مرتبط با حوزه طرح و نقش با ۲۱ عنوان و سهم ۵۸/۳ درصدی بیشترین فراوانی موضوعی را در بین مقالات مستخرج از طرح‌های تحقیقاتی به خود اختصاص داده است. همچنین آمار تفکیکی مقالات مرتبط به هر یک از سازمان‌ها و مقاطع نیز نشان از فراوانی پژوهش‌های حوزه طرح و نقش نسبت به سایر حوزه‌ها دارد.

جدول شماره ۴. گرایش موضوعی مقالات مستخرج از طرح‌های پژوهشی، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

دانشگاهی			مرکز ملی فرش					پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی							
								کارشناسی‌ارشد			دکتری				
طرح و نقش	مدیریت	مواد اولیه	طرح و نقش	مرمت	مواد اولیه	مدیریت	اقتصاد و بازرگانی	مدیریت	طرح و نقش	رنگرزی	جامعه شناسی	طرح و نقش	مدیریت	اقتصاد و بازرگانی	تاریخ و فرهنگ
۳	۱	۲	۲	۱	۱	۲	۱	۲	۱٤	۱	۱	۲	۱	۱	۱

٤- توزیع فراوانی سطوح علمی و جنسیتی نویسندگان در تولید مقالات به چه صورت بوده است؟

سطح علمی نویسندگان مقالات یک نشریه تخصصی یکی از موارد موثر در غنای علمی، جریان سازی و تاثیرگذاری آن بر جامعه مخاطب خویش به‌شمار می‌رود. نتایج بررسی سطوح علمی نویسندگان مقالات دوفصلنامه گلجام در جدول ۵ به تفکیک مقطع تحصیلی نشان داده شده است.

گلجام
دوفصلنامه
علمی - پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۳۳
بهار و تابستان ۱۳۹۷

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

جدول شماره ۵. توزیع فراوانی سطوح علمی نویسندگان در تولید مقالات، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

جنسیت / مقطع تحصیلی	زنان		مردان		جمع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد مشارکت
کارشناسی	۲	۱/۹۸	۲	/۷۱	٤	۱/۰۵
دانشجوی‌کارشناسی ارشد	۱۹	۱۸/۸۱	۱۷	٦/۰۹	۳٦	۹/٤۷
کارشناسی ارشد	۳٤	۳۳/٦٦	٤٥	۱٦/۱۲	۷۹	۲۰/۷۸
دانشجوی دکتری	۱٤	۱۳/۸٦	۲٥	۸/۹٦	۳۹	۱۰/۲٦
دکتر	۲۱	۲۰/۷۹	۱۳۸	٤۹/٤٦	۱٥۹	٤۱/۸٤
نامشخص	۱۱	۱۰/۸۹	٥۲	۱۸/٦۳	٦۳	۱٦/٥۷
جمع کل	۱۰۱	/۱۰۰	۲۷۹	/۱۰۰	۳۸۰	زنان: ۲٦/٥۷ / مردان: ۷۳/٤۲

آنچه از اطلاعات جدول شـــماره ۵ برمی‌آید این اســـت که نویسندگان مرد با ۲۷۹ نفر و ۷۳/٤۲ درصد اکثریت مطلق را در نگارش و چاپ مقالات دوفصلنامه گلجام در مقابل ســـهم ۱۰۱نفـــری و ۲٦/۵۷ درصدی زنان به خود اختصاص داده‌اند. سهم ۱۳/۳۳ درصدی زنان (معادل یـــک نفر)۵ در ترکیـــب هیأت‌تحریریه دوفصلنامـــه در مقابل ســـهم ۸٦/٦٦ درصدی مردان (معادل ۱۳ نفر) نیز نشان می‌دهد این موضوع نیازمند توجه بیشتری است. بررسی ترکیب جنسیتی دوره‌های کارشناســـی و کارشناسی‌ارشـــد رشـــته فرش نشان می‌دهد در سال‌های اخیر گروه جنسیتی خانم‌ها سهم حداکثری را در این دوره‌ها دارا می‌باشـــند، لذا انتظار می‌رود آثار این برتری کمی در تعداد دانش‌آموختگان خانم در انتشـــار مقالات علمی نیز مشـــهود باشد. از این با بررســـی داده‌های جدول شماره ۵ شاهد برتری نسبی مقالات دانشجویان کارشناسی‌ارشد خانم‌ها (۱۹ مورد) نســـبت به مقالات دانشجویان کارشناسی‌ارشد آقایان (۱۷ عنوان) هســـتیم. نکته قابل‌توجه دیگر این که در گروه زنان بیشترین فراوانی از نظر سطح علمی نویسندگان مربوط به مقطع تحصیلی کارشناسی‌ارشد با ۳٤ نفر و ســـهم ۳۳/٦٦ درصد است در حالی‌که این مقولـــه در گروه مردان مربوط به مقطع تحصیلی دکترا با ۱۳۸ نفر و ســـهم ٤۹/٤٦ درصدی است. با توجه به سهم حداکثری زنان دانشجو در مقاطع مختلف رشته فرش و نیز برتری مقالاتی با نویســـندگان دانشجوی دکتری مرد با ۲۵ مورد نســـبت به مقالات دانشجویان دکتری خانم با ۱٤ مورد، آمار فوق معنی‌دار و احتمالاً نشـــان‌دهنده کم‌کار بودن زنان تحصیل‌کرده با مدرک دکتری در نگارش مقالات نســـبت به مردان و یا عدم تداوم روند تحصیل خانم‌ها تـــا مقطع دکتری بوده و نیازمند بررسی دلایل زمینه‌ای بروز چنین وضعیتی در میـــان زنان دانش‌آموخته فرش اســـت. در مجموع نیز نویسندگان با درجه علمی دکتری با اختصاص ٤۱/۸٤ درصد مقالات به خود بیشـــترین سهم را در نگارش مقالات گلجام داشـــته‌اند که نشان از سطح علمی قابل قبول نویسندگان مقالات این نشریه دارد.

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

۵- سهم اعضای هیأت تحریریه در مجموع مقالات

طبق بند ٤-۳ آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور (۱۳۹۰، ۵) سهم مقالات متعلق به اعضای گروه دبیران، مدیرمسئول و سردبیر در هر شماره از نشریه در صورتی‌که نویسنده اول و یا دوم باشند نباید بیش از دو مقاله باشد. ضمناً هر فرد می‌تواند حداکثر یک مقاله به عنوان نویسنده اول در هر شماره داشته باشد. در هر شماره از نشریه نباید بیش از ٤۰ درصد مقالات متعلق به گروه دبیران، مدیرمسئول و سردبیر باشد. بررسی‌های انجام شده از ۱۸۷ عنوان مقاله منتشر شده در ۳۰ شماره نشریه گلجام نشان داد، اعضای هیأت تحریریه و سردبیر و مدیرمسئول نشریه گلجام در مجموع در نگارش ٤۵ عنوان مقاله برابر با ۲۵/۲ درصد کل مقالات مشارکت داشته‌اند که با توجه به ضوابط اعلامی وزارت علوم آمار قابل‌قبول و متناسبی به نظر می‌رسد.

در ادامه، بررسی اسامی نویسندگان مقالات برای شناخت نویسندگان پرکار و تکراری نشان داد ۵ نفر از شش نفر نخست نویسندگان پرکار نشریه را اعضای هیأت‌تحریریه دوفصلنامه تشکیل می‌دهند. نکته دیگر این‌که هر شش نفر نویسنده پرکار نشریه را گروه جنسیتی مردان تشکیل داده‌اند.

٦- توزیع فراوانی وابستگی سازمانی تولیدکنندگان مقالات به چه صورت بوده است؟

با بررسی وابستگی سازمانی نویسندگان مقالات نشریه و بر اساس داده‌های حاصل از جدول شماره ٦، فهرست مؤسساتی که در نگارش بیش از ۱۰ عنوان مقاله مشارکت داشته‌اند به ترتیب مشخص و گزارش شده‌اند. داده‌های این جدول نشان می‌دهد که نویسندگان وابسته به دانشگاه تربیت‌مدرس با مشارکت در نگارش ٤۳ عنوان مقاله، دانشگاه کاشان با ۳۲ و دانشگاه شاهد با ۳۱ عنوان مقاله در صدر جدول توزیع فراوانی وابستگی سازمانی نویسندگان مقالات گلجام قرار دارند. در این بین قرارگیری دانشگاه‌های تربیت مدرس و شاهد در صدر جدول وابستگی سازمانی نویسندگان مقالات در حضور دانشگاه‌های مجری دوره‌های تحصیلات تکمیلی فرش همچون دانشگاه هنر تهران و هنر اسلامی تبریز نشان از پرکار بودن اساتید و دانشجویان این دو دانشگاه در پژوهش و نگارش مقالات حوزه فرش دارد. با عنایت به این‌که دانشگاه تربیت مدرس به‌عنوان مرکز دانشگاهی ویژه تحصیلات تکمیلی در بین دانشگاه‌های کشور مطرح و به لحاظ رتبه‌بندی دانشگاه‌ها از جایگاه بالایی نیز برخوردار است. لذا دانشجویان این دانشگاه در قالب پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری به انجام پژوهش‌های متعددی در حوزه‌های علوم انسانی و هنر می‌پردازند و نتایج این پژوهش‌ها در قالب مقالات علمی در نشریات معتبر از جمله گلجام به چاپ می‌رسند. از این‌رو قرارگیری این دانشگاه در صدر جدول ارزیابی وابستگی سازمانی نویسندگان مقالات گلجام قابل‌انتظار است. بررسی‌ها نشان می‌دهند، با راه‌اندازی و توسعه گرایش‌های رشته کارشناسی‌ارشد فرش در دانشگاه‌های مجری این دوره‌ها و فارغ‌التحصیلی دانش‌آموختگان این رشته از سال ۱۳۹۱، این روند به نفع دانشگاه‌های مجری دوره‌های تحصیلات تکمیلی فرش در حال تغییر است.

یافته‌های این بخش نشان می‌دهد «موسسه تحقیقاتی فیزیک کاربردی دانشگاه صنعتی چک- پراگ» تنها مؤسسه خارجی است که وابستگی سازمانی یکی از نویسندگان (واوریک،۱۳۸۷ شماره ۹) را به خود اختصاص داده است.

با توجه به این که وابستگی سازمانی ۲۲ نفر از نویسندگان مقالات گلجام در ۳۰ شماره نخست آن مشخص نشده است، لذا به نظر می‌رسد بهتر است

گلجام
دوفصلنامه
علمی - پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۳۳
بهار و تابستان ۱۳۹۷

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

تکمیل اطلاعات نویسندگان در مرحله پذیرش مقالات موردتوجه مدیران نشریه قرار گیرد.

جدول شماره۶. توزیع فراوانی وابستگی سازمانی تولیدکنندگان مقالات، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

ردیف	نام موسسه یا سازمان	فراوانی
۱	دانشگاه تربیت مدرس	٤۳
۲	دانشگاه کاشان	۳۲
۳	دانشگاه شاهد	۳۱
٤	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	۲۰
۵	دانشگاه هنر اصفهان	۱۸
٦	دانشگاه الزهرا	۱۸
۷	دانشگاه امیرکبیر	۱٦
۸	دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد	۱٦
۹	دانشگاه شهرکرد	۱۱
۱۰	دانشگاه تهران	۱۱
۱۱	نامشخص (بدون ذکر نام موسسه)	۲۲

۷- گرایش‌های موضوعی مقالات دوفصلنامه کدامند و تا چه میزان منطبق با دسته‌بندی موضوعی و اهداف دوفصلنامه است؟

طبق روند ثابتی در دومین صفحه تمام شماره‌های دوفصلنامه گلجام و در بخش راهنمای نویسندگان قید شده است که «در این مجله نتیجه پژوهش‌ها و تجربه‌های علمی در زمینه فرش و زیراندازها و توسعه دانش در این زمینه به‌ویژه در یکی از موضوعات: طرح و نقش، رنگ‌بندی، رنگرزی، بافت، مرمت، مواد اولیه، اقتصاد و بازرگانی، مدیریت، تاریخ و فرهنگ، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی فرش منتشر می‌شود». در قالب سؤال حاضر و براساس دسته‌بندی موضوعی یاد شده که طبیعتاً انتظارات و هدف‌گذاری هیأت تحریریه دوفصلنامه را نشان می‌دهد، به بررسی میزان تطابق این انتظارات با گرایش‌های موضوعی مقالات چاپ شده در ۳۰ شماره نخست دوفصلنامه پرداخته شده است. جدول شماره ۷ توزیع فراوانی گرایش‌های موضوعی مقالات را براساس محورهای یازده‌گانه فوق نشان می‌دهد. لازم به توضیح اینکه با توجه به موضوع و محتوا، برخی مقالات هم‌زمان در دو گروه موضوعی جای گرفته‌اند.

نتایج حاصل از جدول شماره ۷ نشان می‌دهد، مقالات با موضوع طرح و نقش با ۵۱/۵ درصد بیشترین میزان علاقه‌مندی پژوهشگران را در نگارش مقالات حوزه فرش به خود اختصاص داده است. در ردیف دوم و با فاصله بسیار مقالات حوزه مدیریت با ۱۲/۱ درصد قرار دارند. مقالاتی با موضوع مردم‌شناسی و رنگ‌بندی فرش نیز هر کدام با یک عنوان و ۵/ درصد کمترین اقبال را در نگارش مقالات از آن خود ساخته اند. مقایسه نتایج حاصل از این جداول با نتایج حاصل از جداول شماره ۳ و ٤ نشان می‌دهد موضوعات مرتبط با حوزه طرح و نقش هم در بین مقالات مستخرج از طرح‌های تحقیقاتی (۵۸/۳ درصد) و هم در مجموع کل مقالات ۳۰ شماره گلجام (۵۱/۵ درصد) بیشترین فراوانی را از آن خود ساخته‌اند. این نتایج نشان‌دهنده عدم توازن در توزیع موضوعی مقالات دوفصلنامه گلجام و غفلت پژوهشگران از انجام پژوهش در سایر حوزه‌های مطالعات فرش‌شناسی است. به‌عنوان مثال در حال حاضر و مطابق با سرفصل مصوب ۱۳۹٦ وزارت علوم، دوره کارشناسی‌ارشد در دانشگاه‌های مجری این دوره در ٤ گرایش طراحی، تولید، مواد اولیه و رنگرزی، و پژوهش در فرش برگزار می‌شود. بنابراین انتظار می رود با توجه به یافته‌های جدول شماره ۵ -که سهم قابل‌توجه دانشجویان و فارغ‌التحصیلان کارشناسی‌ارشد را در نگارش مقالات گلجام نشان می‌دهد- تنوع موضوعی مقالات نیز حداقل منطبق با همین گرایش‌های چهارگانه رشته دانشگاهی فرش باشد. در عین‌حال به اذعان اکثر کارشناسان چالش‌های

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

اصلـــی فرش ایران در دوره کنونـــی عمدتاً مربوط به حوزه‌های مدیریت تولید، بازاریابی و فروش است، لذا با توجه به جایگاه انجمن علمی فرش به‌عنوان مرجع معتبر علمـــی فرش ایران انتظار مـــی‌رود راهکارهای افزایش ســـهم پژوهش‌های کاربردی و راه‌گشا در این زمینه‌ها از طرف مسئولین مورد مطالعه قرار گیرد.

جدول شماره ۷. توزیع فراوانی گرایش‌های موضوعی مقالات دوفصلنامه، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

موضوع / سال	طرح و نقش	مدیریت	اقتصاد و بازرگانی	تاریخ و فرهنگ	مواد اولیه	رنگرزی	بافت	جامعه‌شناسی	مرمت	رنگ‌بندی	مردم‌شناسی
۱۳۸٤	٤	–	–	۱	–	۱	۱	–	–	–	–
۱۳۸۵	٦	۱	–	۱	–	۲	۲	۲	۲	۱	۱
۱۳۸٦	۷	۳	۱	۲	٤	–	–	۱	–	–	–
۱۳۸۷	۱٦	۳	۱	۱	۱	–	–	–	۱	–	–
۱۳۸۸	۱۳	۲	۱	۲	–	–	۱	۱	۱	–	–
۱۳۸۹	۹	۱	۵	۱	۳	–	۲	۱	–	–	–
۱۳۹۰	۹	۲	۳	۱	۲	۱	–	–	–	–	–
۱۳۹۱	۱۰	۲	–	۲	–	–	–	–	–	–	–
۱۳۹۲	۷	۲	۲	۱	۱	–	–	–	–	–	–
۱۳۹۳	٦	۳	–	–	۱	۱	–	–	–	–	–
۱۳۹٤	۷	–	۳	۱	–	۱	–	–	–	–	–
۱۳۹۵	٤	٤	۱	۲	–	–	–	۱	–	–	–
جمع	۹۸	۲۳	۱۷	۱۵	۱۲	٦	٦	٦	٤	۱	۱
درصد	۵۱/۵	۱۲/۱	۸/۹	۷/۹	٦/۳	۳/۱	۳/۱	۳/۱	۲/۱	/۵	/۵

تقســـیم‌بندی موضوعی مقالات دوفصلنامه نشان می‌دهـــد گســـترده جغرافیایی و یا بـــه عبارتی میدان تحقیـــق در مقالات گلجام به جـــز چهار مورد همگی محدود به مطالعه قالی‌های ایرانی بوده اســـت. چهار مورد یاد شده نیز به صورت مطالعه تطبیقی فرش‌های بخشی از ایران با نمونه‌هایی از ارمنستان (سلطانی‌نژاد، ۱۳۸۹ شماره۱۷)، قفقاز (محمودی، ۱۳۸۷ شماره۱۱)، افغانســـتان (کشـــاورز، ۱۳۹۱ شـــماره ۲۱) و فرانسه (سلطانی گوکی و کشاورز۱۳۹۵ شماره ۲۹) می‌باشند.

۸- نوع پژوهش‌ها به لحاظ ماهیت داده‌ها (کمی، کیفی، ترکیبی) به چه صورت بوده است؟

مطابق جدول شماره ۸، بررسی محتوای پژوهشی مقالات گلجام نشـــان داد، به لحـــاظ ماهیت داده‌های استفاده شـــده در پژوهش ها، مقالات کیفی با ٦٤/٤۲ درصد در اولویت نخست پژوهشگران قرار گرفته‌اند. نتایـــج حاصل از جدول شـــماره ۵ (توزیـــع فراوانی

گلجام
دوفصلنامه
علمی - پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۳۳
بهار و تابستان ۱۳۹۷

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

گرایش‌های موضوعی مقـــالات) مبنی بر علاقه‌مندی بیش از ۵۰ درصدی پژوهشـــگران به تحقیق در حوزه طرح و نقـــش و ماهیت کیفی این‌گونـــه پژوهش‌ها، چرایی غلبه رویکردهای کیفی در مقالات گلجام را تا حد زیادی توجیه می‌کند. زیرا پژوهش‌های حوزه هنر و علوم انســـانی عمدتاً ماهیت کیفی دارند و به شیوه توصیفی- تحلیلی به انجام می‌رسند.

۹- روش جمـــع‌آوری اطلاعات مقالات گلجام به چه صورت بوده است؟

با توجه بـــه اهمیت و جایـــگاه روش گردآوری اطلاعات در اعتبارســـنجی یافته‌های پژوهشی، در این بخش با مطالعه مقالات نشـــریه گلجام به استخراج و معرفی روش‌های گـــرد آوری اطلاعات این مقالات پرداخته شـــده اســـت. روش‌های اصلی و چهارگانه جمع‌آوری اطلاعات تحقیق شـــامل: بررسی اسناد و مدارک، انجام مصاحبه میدانی، مشاهده آزمایشگاهی و تکمیـــل پرسشـــنامه عمدتاً در زیـــر دو عنوان کلی کتابخانه‌ای و میدانی دسته‌بندی و معرفی می‌شوند. با توجه به این‌که اعلام دقیق روش گردآوری اطلاعات پژوهش از طرف نویســـندگان، در بخش عمده‌ای از مقالات بررســـی شـــده صورت نگرفته است، لذا به جهت پرهیز از تفســـیر نادرست از طرف نگارنده، در جدول شـــماره ۹ توزیع فراوانی روش‌های گردآوری مقـــالات در قالب دو عنوان کلی میدانی و کتابخانه‌ای تفکیک و معرفی شده است.

یافته‌ها نشـــان می‌دهد از بین ۱۳۵ مقاله که در آنها روش گردآوری اطلاعات توسط نویسندگان مشخص شـــده اســـت، روش کتابخانه‌ای با ۵۶ مورد نسبت به روش‌های میدانی بـــا ۴۹ و روش ترکیبی با ۳۰ مورد از فراوانی بیشـــتری برخوردار بوده است. همچنین از بین ۴۳ مقاله‌ای که در آن‌ها روش گردآوری اطلاعات مشخص نشده است روش‌های کتابخانه‌ای با ۱۹ مورد از فراوانی بیشتری نسبت به روش میدانی و ترکیبی با ۱۲ مورد برخوردار است.

در مجمـــوع یافته‌ها نشـــان می‌دهد گـــردآوری اطلاعات به شـــیوه کتابخانه‌ای با ۷۵ مـــورد فراوانی بیشـــتری نســـبت به روش میدانی با ۶۱ مـــورد دارد. بـــا توجه به غلبـــه مقالاتی با موضـــوع طرح و نقش در ارزیابـــی گرایش‌های موضوعـــی مقالات (جدول شـــماره۷) و ماهیـــت دوگانه پژوهـــش در این حوزه که انجام پژوهش‌های کتابخانه‌ای در جهت شـــناخت تحولات تاریخی و فرهنگی نقش‌مایه‌ها و ساختارهای طراحـــی و نیز به‌کارگیری روش‌هـــای میدانی جهت انجـــام مصاحبه‌ها و جمـــع‌آوری نمونه‌های مطالعاتی اختلاف معناداری در شـــیوه‌های گردآوری اطلاعات مقالات دیده نمی‌شـــود. انتظار مـــی‌رود درصورتی‌که توزیـــع گرایش‌هـــای موضوعی مقـــالات به‌صورت متعادل‌تری صورت بگیرد و پژوهش و چاپ مقالات در حوزه‌هایی چون مردم‌شناســـی، جامعه‌شناســـی و مرمت نیز از اقبال بیشـــتری برخوردار شود با توجه به ماهیت این نوع پژوهش‌ها سهم به‌کارگیری روش‌های میدانی در جمع‌آوری اطلاعات تحقیق افزایش یابد.

جدول شماره۸. توزیع فراوانی پژوهش‌ها به لحاظ ماهیت داده‌ها، ماخذ: یافته‌های تحقیق.

نوع پژوهش	فراوانی	درصد
کمی	۴۹	۲۷/۵
کیفی	۱۱۷	۶۵/۷
ترکیبی	۱۲	۶/۷

جدول شماره ۹. توزیع فراوانی روش جمع‌آوری اطلاعات مقالات،

مشخص شده توسط نویسنده مقاله			مشخص نشده توسط نویسنده مقاله		
کتابخانه‌ای	میدانی	ترکیبی	کتابخانه‌ای	میدانی	ترکیبی
۵۶	۴۹	۳۰	۲۰	۱۲	۱۲
۱۳۵			۴۴		

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

نکته قابل‌توجه در این بخش مشخص نبودن روش گردآوری اطلاعـــات در ٤٤ مقالـــه و برابر با ٢٤/٥٨ درصد کل مقالات است، با توجه به این‌که جمع‌آوری اطلاعات یکی از اصلی‌ترین بخش های یک پژوهش علمی را تشکیل می‌دهد لذا انجام منظم و صحیح این کار، تجزیـــه و تحلیل و نتیجه‌گیری از داده‌ها و تعمیم آن‌ها را با ســـرعت و دقت بیشـــتری مقدور می‌سازد. از این‌رو در ارزیابی دقت، اعتبار و ماندگاری (روایی و پایایی) یافته‌های یک پژوهش توجه به شـــیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات تحقیق گام مهمی به شمار می‌رود و گزارش نحوه جمع‌آوری داده‌ها توســـط پژوهشگر کمک مهمی به این مسأله خواهد کرد.

■ نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در روش تحقیق تحلیل محتوا، «پژوهشـــگر با ارتباط مستقیمی که با پیام‌ها دارد خود را بی‌نیاز از مراجعه به فرستنده پیام و انسان‌ها می‌داند و به سراغ محصولات ارتباطی نظیر روزنامه‌ها، کتاب‌ها، گزارش‌ها، خاطرات و سخنرانی‌های افراد می‌رود»[٦]. یافته‌های این پژوهش نیز با تحلیل محتوای ۱۷۹ عنوان مقاله چاپ شده در ۳۰ شماره دوفصلنامه علمی- پژوهشی گلجام از سال ١٣٨٤ الی ۱۳۹۵ حاصل شـــدند. هدف از این مطالعه شناســـایی جهت‌گیری دوفصلنامه علمی- پژوهشی گلجام به لحاظ توزیع فراوانی مقالات در هر شماره، گرایش‌های موضوعی مقالات، سطح علمی، جنسیت و وابستگی سازمانی نویسندگان، روش تحقیق و نوع مقالات بود. در ادامـــه نتایج حاصل از این مطالعه در دو حـــوزه کمی و کیفی جمع‌بندی شـــده و به همراه پیشنهادهایی در جهت ارتقای وضعیت کمی و کیفی مقالات نشریه، به تفکیک گزارش شده‌اند.

- به لحاظ کمی، نتایج تحلیل محتوای کلیه مقالات دوفصلنامه گلجام از شماره ۱ الی ۳۰ و تطبیق یافته‌ها با مقررات ابلاغی در «آیین‌نامه تعیین اعتبار نشـــریات علمی کشور» نشـــان داد، دوفصلنامه گلجام به لحاظ رعایت اصول و ضوابط مقرر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از وضعیت مناسبی برخوردار است. رعایت تعداد مقالات هر شـــماره، ترکیب رتبه علمی اعضای هیأت تحریریه نشریه (حداقل ۷ نفر با رتبه دانشیار)، ســـهم حداقل ٤٠ درصدی مقالات متعلق به اعضای هیأت تحریریه در هر شماره و... مهم‌ترین محورهای مورد ارزیابی در این آیین‌نامه می‌باشـــند که با تحلیل محتوای مقالات نشـــریه میزان تطابـــق یافته‌ها با این ضوابط مشـــخص شـــد. رعایت این ضوابط می‌تواند یکی از عوامل کســـب رتبه نشریه برتر حوزه هنر در ســـال ۱۳۹۱ از ســـوی دوفصلنامه گلجام باشد. سطح تحصیلی دکتری و یا دانشجوی دکتری در اختصاص مقطع تحصیلی بیش از ۵۰ درصد نویسندگان مقالات، ســـطح قابل قبولی به لحاظ اعتبار علمی مقالات برای نشریه فراهم آورده است.

- بـــه لحاظ کیفی تحلیل محتوای مقالات نشـــان می‌دهـــد، توصیفی بودن ماهیـــت اغلب پژوهش‌های حوزه طـــرح و نقش در مقابـــل ماهیت پژوهش‌های روشـــمند و تحلیلی حوزه‌هایی چون مردم‌شناســـی، جامعه‌شناســـی، اقتصاد و مدیریـــت تأثیر عمده‌ای در اقبال پژوهشگران این حوزه -که اغلب نیز زمینه‌های مطالعاتی هنری و توصیفی دارند- به انجام پژوهش در حوزه طرح و نقـــش دارد. مقالاتی با محوریت حوزه طرح و نقش با بیش از ۵۰ درصد بیشترین سهم را از بین یازده حوزه تخصصی اعلام شـــده از طرف نشریه به خود اختصاص داده اســـت. مطالعات نشان می‌دهد حوزه های موضوعیِ مقالات منتشر شده بین‌المللی با موضوع فرش عمدتاً بر سه حوزه شستشو و بهداشت، الیاف و رنگرزی، و بازیافت (مرمت) متمرکز هســـتند و مقالات ایرانی منتشر شـــده در سطح جهانی نیز بر دو حوزه نگهداری (شستشـــو، بهداشت) و صنعت و تجارت تمرکز داشـــته‌اند به‌طوری‌که حوزه موضوعی

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

طراحـــی و هنر کمترین تولید علمی را در حوزه فرش در حوزه‌های متنوع این رشته به خود اختصاص داده اســـت (حریری و عابدی، ۱۳۹۲، ٦٨). چنین تفاوت معنی در میزان علاقه‌مندی پژوهشـــی در حوزه فرش در میان مقالات نشـــریه گلجام به‌عنوان تنها نشـــریه علمی و تخصصی ایرانی فرش دســـت‌باف و مقالات علمی منتشر شده در سطح جهانی نشان می‌دهد توزیع موضوعی مقالات گلجام از توازن مناســـبی برخوردار نیست.

در تبییـــن چرایی غلبـــه پژوهش‌های حوزه طرح و نقش نســـبت به پژوهش‌های متکی بر مبانی نظری روش‌مند مانند حوزه‌های مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی، به نظـــر می‌رســـد دشـــواری پژوهش‌هـــای میدانی طولانی‌مـــدت و زمان‌مند از جملـــه تأمین منابع مالی انجام چنین پژوهش‌هایی، لزوم آشنایی اولیه محقق با فرهنگ‌های بومی و منطقه‌ای تولیدکنندگان قالی، نیاز به اقامت‌های طولانی‌مدت در بین جوامع تولیدکننده و زمان‌بر بودن فرآیند تحقیق، تحلیل و نگارش یافته‌ها، در کنار لزوم آشـــنایی پژوهشگران با فنون جمع‌آوری اطلاعات از میدان تحقیق از جمله تهیه و تنظیم انواع پرســـش‌نامه‌ها، روش‌های تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، اعتبارســـنجی داده‌ها و یافته‌های تحقیق و مشـــکلات نمونه‌گیری و تعمیم‌دهی یافته‌ها و... از جمله عواملی هستند که در کاهش پژوهش‌های متکی بر مبانی نظری روش‌مند در بین مقالات نشریه گلجام مؤثر بوده است.

– تطبیق زمان‌بندی انتشـــار شماره‌های دوفصلنامه گلجام با سال نشر آن‌ها نشان می‌دهد، دو سال تأخیر در انتشـــار شـــماره‌های رایج این نشریه با تاریخ درج شده بر روی آن به‌وجود آمده است. به‌طوری‌که شماره ۳۰ نشـــریه که آخرین شماره آن نیز (در زمان نگارش مقاله حاضر بهار ۱۳۹۷) هست تاریخ پاییز و زمستان ۱۳۹۵ را بر روی جلد خود دارد.

تحلیـــل محتوای مقـــالات دوفصلنامـــه علمی- پژوهشی گلجام ضمن پاسخ به اهداف و سؤالات اولیه طرح شده، حاکی از وجود برخی نارسایی‌ها نیز هست که در ادامه، در قالب پیشـــنهادات تحقیق به آنها اشاره شده است، توجه به این موارد می‌تواند در غنای کیفی مقالات مؤثر واقع شود.

– با توجه به ماهیـــت و جغرافیای پراکنده فرش دســـت‌باف ایران و نیاز به انجام پژوهش‌های میدانی جهت شناخت ویژگی‌های مختلف فرش‌های مناطق به نظر می‌رســـد شایسته اســـت، در سیاست‌گذاری، پذیرش و ارزیابی مقالات، پژوهش‌های میدانی اصیل و معتبر اهمیت بیشتری داده شود. تداوم این کار باعث تشـــویق پژوهشـــگران و انجام پژوهش‌های اصیل و میدانی خواهد شد.

– تمرکز محورهای موضوعـــی مقالات بر حوزه طرح و نقش که لازم است توجه لازم به تنوع موضوعی مقالات منطبق با محورهـــای یازده‌گانه هدف‌گذاری شده با تلاش در جهت هدایت پژوهش‌ها به حوزه‌های بین‌رشته‌ای صورت پذیرد.

– بـــا توجه به وجـــود پیوندهای مشـــترک میان قالی‌هـــای ایرانی با نواحی هم‌جوار و نیز لزوم مطالعه زمینه‌های موفقیت این کشـــورها در رشـــد و توسعه بازارهای جدید لازم است توجه لازم در جهت مطالعه قالی‌های کشـــورهای هم‌جوار برای شناســـایی نقاط ضعف و قوت آن‌ها صورت پذیرد.

– با توجه به پیوندهـــای فرهنگی و هویتی فرش دست‌باف ایران و جایگاه قالی ایران در عرصه جهانی، پیشنهاد می‌شود به جهت کســـب جایگاه مناسب در رتبه‌بندی کمی و کیفی مقالات حوزه فرش در عرصه جهانی نیز، نشریه گلجام به صورت کامل و یا موردی در برخی شماره‌ها به صورت دو زبانه منتشر شود.

– نگارنـــده در حین بررســـی و تحلیل محتوای مقـــالات، متوجه برخـــی نارســـایی‌ها و ضعف‌ها در ســـاماندهی مقالات به‌ویژه به لحـــاظ رعایت الگوی

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

استاندارد و یک‌دست در نگارش و تنظیم بخش‌های مختلف مقالات، تنظیم منابع نهایی، ارجاعات درون متنی و... شد. از این رو پیشنهاد می‌شود ضمن اطلاع‌رسانی بهتر و مؤثرتر شیوه‌نامه نگارش مقالات نشریه، در مرحله نخست دریافت مقالات و با بررسی اولیه توسط دبیر محترم اجرایی نشریه ساختار مقاله با معیارها و ضوابط ابلاغی دوفصلنامه تطبیق و در صورت مغایرت اقدام مقتضی صورت پذیرد.

پی‌نوشت‌ها

۱- سایت فصلنامه گلجام. http://icsa.ir/content/149/ اولین-گام-تاسیس-انجمن-علمی-فرش-ایران

۲- لازم به توضیح است که بررسی اسامی هیأت تحریریه در طول زمان فعالیت نشریه نشان می‌دهد افراد دیگری نیز در این لیست حضور داشته اند که از جمله این افراد می توان به استاد فقید مرحوم دکتر مهرانگیز مظاهری عضو سابق هیأت علمی دانشگاه الزهرا و دکتر کیخسرو سبحه عضو سابق هیأت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرش اشاره کرد.

۳- با توجه به تغییر وضعیت انتشار نشریه گلجام از فصلنامه به دوفصلنامه از شماره۲۲، در ادامه پژوهش از این نشریه با عنوان دوفصلنامه یاد شده است.

٤- مسئولان نشریه با انجام اصلاحاتی در شیوه دریافت و ارزیابی مقالات به صورت الکترونیکی و روزآمدسازی سایت الکترونیکی نشریه سعی در استانداردسازی و شفافیت هرچه بیشتر فرآیند دریافت، ارزیابی و داوری مقالات دارند. به‌گونه‌ای که تلاش شده است حداکثر دوره زمانی دریافت و اعلام نتیجه نهایی پذیرش یا رد مقالات از ۳ ماه تجاوز نکند. (سایت دوفصلنامه گلجام)

٥- لازم به توضیح است که از شماره ۱۵ (۱۳۸۹) خانم دکتر رقیه بهزادی به جمع اعضای هیأت‌تحریریه گلجام اضافه شدند و تا شماره ٢٤ نشریه (زمان درگذشت دکتر مهرانگیز مظاهری ۱۳۹۲) و در طی ۱۰ شماره هم‌زمان دو نفر عضو خانم در جمع هیأت‌تحریریه حضور داشتند.

٦- همین ویژگی اخیر یکی از شاخصه‌های تمایز بین این روش تحقیق با سایر روش‌ها است.

فهرست منابع

- ارجمند، تاج الملوک. (۱۳۸۳). مدیریت نشریات ادواری در کتابخانه های مرکزی دانشگاه‌های دولتی. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، دوره ۱۵، شماره ۵۹: ۱۰۰-۷۹.
- ازکیا، مصطفی. (۱۳۸۲). روش‌های کاربردی تحقیق، تهران: انتشارات کیهان.
- انجمن علمی فرش ایران، اولین گام تاسیس انجمن علمی فرش ایران، قابل دسترس در آدرس: http://icsa.ir/، تاریخ دسترسی ۱۳۹۷/۰۲/۰۸ .
- حریری، نجلا و هدی عابدی. (۱۳۹۲). پژوهش و نگارش منابع علمی در صنعت فرش: رویکرد علم‌سنجی با تأکید بر سهم ایران، دوفصلنامه پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی،شماره ۳۱، ۵۸-۷۵ .
- رضایت، غلامحسین. (۱۳۹٤). تحلیل محتوایی و استنادی مقاله‌های چاپ شده در فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، شماره ٢٦: ۱۳۵-۱۰۵.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۸۹). روش تحقیق در علوم اجتماعی (جلد اول). (اصول و مبانی)، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- سلطانی، محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی، تحلیل و ارزیابی مقالات فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی (١٤ شماره)، پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین(ع)، ۲ (٦)، ۱۸۵-۲۱٤.
- شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی. (۱۳۹٦)، برنامه درسی دوره کارشناسی‌ارشد فرش در ٤ گرایش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، قابل دسترسی در آدرس: https://prog.msrt.ir/fa/grid/113، تاریخ دسترسی ۱۳۹۷/۰۳/۲۱ .
- طاهری، عبدالحسین و مسعود شمس‌بخش. (۱۳۹۵). آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیأت‌علمی، آموزشی و پژوهشی و فناوری به انضمام شیوه‌نامه اجرایی، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- گلجام، سایت تخصصی دوفصلنامه به آدرس الکترونیکی، ، http://goljaam.icsa.ir ، تاریخ دسترسی، ۱۳۹۷/۰۲/۲۰.
- محمدی، مهدی، حسنخانی، معصومه و معصومه امید. (۱۳۹٦). تحلیل محتوای مقاله‌های دوفصلنامه «تربیت اسلامی» در سال‌های ۱۳۸٤-۱۳۹٤، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ٢٤، ١٦٧-١٥١.

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]

– وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. (۱۳۹۱). آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور، قابل دسترسی در آدرس: https://rppc.msrt.ir/fa/regulation/347، تاریخ دسترسی ۱۳۹۷/۰۳/۱۰ .

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1397.14.33.3.2]